

Sahibi ve Umum Negriyat Müdürü
hakki tarık us
Basıldığı yer:
VAKIT MATBAASI
Ankara caddesi VAKIT Yurdu

26
EYLUL 1942
CUMARTESİ
Numara: 1103 Sene: 4
Tel: 23872 Posta kutusu: 214

Bu Akşam

Finlandiyanın Vaziyeti

Yazan: SADRİ ERTEM

Bu harbin seyrinde bilhassa geçen kış aylarındanberi Finlandiyanın vaziyeti oldukça ehemmiyetlidir. Vahı Finlandiya mihver cephesindedir. Ve mihverin mütefikidir. Fakat buna rağmen zaman zaman Finlandiyanın mütefikleriyle sulh yapacağı şajmaları ısrarla ortaya atılır ve bu haber ne zaman ortaya atılsa arkasından tekişip ugradılmakta beraber Finlandiyanın yapacağı bir sulhun ehemmiyeti ve kıymeti hak kında insanları derin, derin düşünmeğe sevkeder. Bu harbin başındanberi zaman zaman devletlerin tek tarafı sulhlar yapmak istedikleri bakında haberler çıktı. Bu haberlerin hiçbir Finlandiyanın yapacağı sulh kadar akla yakın görünmedi. Bugün de Finlandiya aynı ihtimalleri yeniden hatıra getirmek kudretine malik bulunmaktadı.

Finlandiyanın yapacağı bir sulhun ifade edeceği mana bir yandan mütefiklerin görüşüne, vaziyetine olan tesir bakımından ehemmiyetlidir. Diğer taraftan Finlandiyanın harbe girdiği cephede mihverden farklı olan görüş tarzından dolayı kıymetlidir.

Mütefikler için Finlandiyanın mas. nası:

- 1 — Finlandiya arazisinin Rusya üzerinde yapacağı baskı veya tah. dım bakımından ehemmiyetlidir.
- 2 — Finlandiya sulha icbar edildiği takdirde mütefikler bir büyük siyasi zafer kazanmış olacaklar bunun tesiri bilhassa mihvere itihak etmiş küçük devletler üzerinde büyük olacaktır.

Finlandiya Rusyaya mütefiklerin yapabileceği yardımı kolaylaştırıcak bir durumdur. Rusyaya uzak-sarıktaki Viladivostok vasıtasile şim. dild halde yardımı imkân yoktur. Ak. deniz yolu tamamen kapalıdır. Bugün mütefiklerin Rusyaya fiili surette yardım gönderdikleri yol "Basra - Hazer", yoludur.

Fakat gün geçtikçe bu yol da teh. ilkeye maruz bulunmaktadır. Kaf. kasaların düştüğü tehlikeyi hafifletmek, Rusyaya yapılacak yardımı da. ha çok süratlendirmek için Finlandiyanın büyük rolü olabılır. Asker sevk için olsun, malzeme nakli için olsun Finlandiya mütefikler cephesinde çok kıymetli işler görür. Diğer taraftan Finlandiyanın Alman cephesinden ayrılması önemli propaganda ve politik bakımından çok ehemmiyetli bir varlık arzedecektir.

Finlandiyanın harbin ortasında al. iahını terk etmesi bir yandan Alman zaferine inanmamak galebe ümitlerini kaybetmek demektir. Bu mütefiklerin etkârlarumiyesinde kuvvet, ümit doğuracağı gibi, mihver mütefiklerinde de ümitsizlik, yelis yaratacak, nihver kovalliyonuna giren küçük devletlerci düşündürecek, maneviyatı bozacak tır.

Bu sebepten dolayı, mütefikler har. bın başladığı gündenberi, Finlandiya ile sulh imkânlarını asla akıldan çıkarmamışlardır. Mütefiklerin bu arzusunun kuvvet veren bazı hallerde mütefiklere cesaret vermektedir. Mesela:

- 1 — Finlandiyada yahudiler tazyike tabi değildiler. Finlandiya bünyesinde demokratik olduğunu ve bu demok. ratlık bünyeden ayrılmak niyetinde olmadığını sarahaile bildirmektedir. Finlandiya ideolojisi harbi değil, istik. bal harbi yaptığını iddia etmektedir. Finlandiyanın yahudi aleyhtarı ol. maması, demokratik bünyeye sadık

Sitalingirat sokak muharebeleri şiddetle devam ediyor

Moskova, 26 (A.A.) — Sovyet te. lüğinin ekinde şöyle denilmektedir: Stalingrad bölgesinde muharebeler şiddetle devam etmektedir. İnatiş çar pismalar nevmcesinde sokaklarda 10 düşman tankı tahrip edilmiş ve 285 Alman öldürülmüştür.

Stalingrad bölgesinin başka bir ke. siminde Alman taarruzları geri püs kütülmüş ve bir Alman bölüğü yok edilmiştir.

Stalingradın şimali garbisinde bir kaç Alman taarruzu ağır kayıplarla geri püs kütülmüştür. Başka bir ke. simde Sovyet kitaları düşmanı geri atmışlar ve 600 Alman öldürerek stra. tejik ehemmiyette bir mevzil işgal et. mişlerdir.

Mozdok bölgesinde Alman taarruz. ları geri püs kütülmüştür.

Novroeskin cenubu garbisinde bir Romen piyade taburu yok edilmiştir.

Vilki Stalinle ikinci cephe meselesini mi görüştü

Newyork 26 (A.A.) — Taymis ga. zetesii başmakalesinde Vendel Vilkinin Stalingraddaki müthiş muharebe. n hararetili safhasında iken Stalinle iki saat yaptığı müzakere esnasında hiç şüphesiz Rus efkârı umumiyesini şid. deile alâkadar eden ikinci cephe mese. lesine temas ettiğini belirtmektedir. Vilki, bu mevzu üzerinde cümhurreis. Ruzevit veya Çorçil kadar salâhiyetle konuşmazsa da ikinci cepheyi biran evvel teşkil etmenin gerek İngiliz gerek Amerikan menfaatleri bakımın. dan acil bir zaruret teşkil ettiğini gayriresmî surette de olsa söylemiş bulunmak gerektir.

olması, ideoloji harbi yapmaması ona mütefikler cephesinde bir nevi sem. patı husule getirmektedir.

2 — Finlandiya harbin başladığı gündenberi müdafaa harbi yapmaktadır. Finlandiyanın bu harp içinde mü. dafaada kalmasını manasını en iyi tebarüz ettiren harbin geçen kış esna. sında Alman plânının tatbik edileme. miş olmasında aramalıdır. Geçen yıl Alman plânının muvaffakiyetsizliği sebeblerini arayan askeri mütehass. lar bunu şöyle izah ediyorlardı:

"Almanya sarıkta taarruz ederken Finlandiya da şimalden saldırıyordu. Bu suretle Lenjgrad sukut edecekti. Fakat Finlandiya taarruz etmedi. Ja. ponya Rusyanın Uzaksarıktan kuvvet getirmesine imkân bıraktı. Bu suretle Almanya sarıkta plânlarını tamamen tatbik edemedi duraklamak mecbu. riyetine kaldı."

Finlandiyanın müdafaa kılması Amerikanın sulh teşebbüslerine gir. mesine sebep oldu. Bu teşebbüslerden müsbet bir netice çıkmadı. Fakat, Finlandiyanın daha esaslı surette har. be girmesi yahut kendi topraklarını taarruz hedeflerine göre mütefiklerin emrine terketmesi kendisinden Hit. jerin epey zaman ısrarla istediği şeydi.

Mareşal Mannerhaymın kararlarını anslım zilyaret etmesi sebebi, bundan başka ne ile izah edilebilir. Fakat Finlandiya mihver safından çıkma. makla beraber yani siyaset ve propa. ganda bakımından mihver cephesinde yer almakla beraber askerlik bakı. mından taarruza iştirak etmedi ve eski noktâ nazarmda ısrar etti. Bu. gün de vaziyet bu şekildedir.

Finlandiyanın mihver büyük mağ. lûbiyete uğramadan siyasi vaziyetini tebdil etmesi pek de mümkün değı. dir. Böyle bir hareket Fin. İktidar mev. kilini sarsar, hattâ buharları husule getirebilir. Halbuki Finlandiyanın bu. günkü hareket tarzı, onun harp içind. e bir nevi tarafsızlık vaziyeti ifade e. der.

Mütefikler büyük zaferler kazan. madıkça Finlandiyaya daha büyük tazyikler yapmaya muktedir değild. ler. Şu halde Finlandiyanın acalı va. ziyeti daha bir müddet devam edecek. tır.

Stokholm, 26 (A.A.) — Ofi: Hafta sonunda Alman - Rus cep. hesinde kaydedilen başlıca beş olay şunlardır:

- 1 — Stalingradta Almanlar yeni. den birkaç noktada Volga nehrine varın jırsa da umumî vaziyet henüz karışık.
- 2 — Terek cephesinde Almanlar ta. rafmdan yapılan yarma hareketi.
- 3 — Sovyetlerin Rijeveki yarma hareketleri.
- 4 — Almanların Mozdokun cenubu garbisinde yaptıkları şiddetli taarruz lar.
- 5 — Lenjgrad cephesinde görülen büyük faaliyet. Almanlar burada Sov. yet hatlarına girmişlerdir.

Gece alman Alman haberlerine göre bazı Alman hücum müfrezeleri bir kaç yeni noktada Stalingrad içinden kendilerine bir yol açmağa muvaffak olmuşturlar. Şehir şimdî birkaç kuma. ayılmıştır. Almanlar birbiri arkasın. dan bunları tasfiye etmeğe uğraşmak tadırlar. Ruslar birkaç yüz Alman tan. kının ve asker dolu kamyonların neh. re gelen büyük bir caddeden geçmeğe muvaffak olduklarını itiraf etmektedir. Fakat 12 saat içinde 10 tank hücumu yapılmış olmasına rağmen Almanlar durdurulmuş.

Şehrin şimali garbisinde Sovyet taarruzları iki sırtın ve bir köyün geri alınması neticelenmiş ve şimalden gelen kitalar bu suretle Stalingrad garnizonuna yaklaşmıştır. Bununla beraber Don ile Volga arasındaki Al. man hatlarında bir gedik açılmış de. güldür. Perşembe günü bu kesimde büyük bir muharebe cereyan etmiştir. Almanlar burada tank ve topçunun yardımıyla altı kere karşı taarruza geç mişlerdir.

Cephe muhabirleri, Volga sahilin. den Stalingrada gönderilen malzeme.

Hariciye Vekilimize Bugün ikinci bir ameliyat daha yapıldı

Sihhi durumu iyidir

Ankara, 26 (A.A.) — Hariciye ve. kilî Numan Menemencioğluya profe. sör Sverbruch tarafından birincinin mütemmimi olmak üzere bugün öğis. den evvel ikinci bir ameliyat daha yapılmıştır. Hastanın sihhi durumu iyidir. En Son Dakika: Hariciye vekilimize geçmiş olsun der, acil şifalar diler.

nin Sovyet kitalarına eriştiğine dair verilen haberleri teyit etmektedirler. Hattâ Alman gazetecilerinden biri Stalingradın ortasına kadar gelen zırhlı bir Rus trenini bir Alma subayı tarafından nasıl berhava edildiğini anlatmıştır. Alman askeri mahfille. rinde söylendiğine göre, Stalingrad t. cih bir hareket muharebesi mevzuu. bahs olamaz.

Alman ve italyan torpidoları Hazer denizine mi geçti?

Newyork, 26 (A.A.) — Berlin, Al. man ve İtalyan torpidolarının Hazer denizine geçtiklerini ihşas etmektedir. Berline göre bu gemiler Hazerdenizini Karadenize birleştiren kanaldan geç. mişler ve orada Sovyet donanmasına mensup gemilere taarruz etmişlerdir.

Steptiger general Anzeiger gazetesinde Al. man deniz subaylarından yüzbaşı Videman bu suretle Hazerdenizine torpidolar gönderilmesi mümkün ol. duğunu temin etmektedir. Bu subaya göre, Sovyet filosu bu iç denize itica etmek için kısmen bu kanaldan geç. miştir. Bu hareket kanaî henüz mu. harebe bölgesine sahil olmadığı bir sırada yapılmıştır. Halbuki Almanla. rın Sovyetlere taarruz ettikleri ay. larda inşa halinde bulunan bu kanalın

gemiler için müsait bir geçit olup o. lamıyacağını Ruslardan başka kimse bilmemektedir. Yalnız burada birkaç sed inşa edilmesi lâzım geldiği ve bunun da oldukça karışık bir iş oldu. gu malûmdur. Alman ve İtalyan torpidoları Hazerdenizine girmeye mu. vaffak olurlarsa bu Ruslar için büyük bir tehlike teşkil edecektir. Rusların, bu sedler inşa ettirilse bile bunları tahrip etmemek ihtiyatızlığında bu. lunduklarını kabul etmek müşküldür.

Amerikada 6,5 milyon talebe talim görecek

Vaşington, 26 (A.A.) — Seferberlik komiseri Menutt, bir askeri kol teş. kil için bir plân yapıldığını ve bu kola yüksek mektep talebeleri zafer kolu adı verildiğini bildiriyor.

Birleşik Amerikadaki yüksek okul. larda okuyan 6.500.000 talebenin her biri bu suretle harp hizmetine hazı. lanmak ve talim görmek imkânına bulacaklardır. Meşhur tayyareci Ed. vard Ricken Backer bu kolun başka. mndır.

irandan Çine bağlanan yol

Çunking, 26 (A.A.) — Nakliyat iş. lerine bakan eksperler Çinin şimali garbisinde bir müddet dolastıktan son. ra Çunkinge dönmüşlerdir. Bu gehre geldikleri zaman Amerikan malzeme. sinin Çunkinge nakli için üç yıl hazır lannmış olduğunu söylemişlerdir. Bu yollardan biri Karagıyî Lahor, Kabil, Semerkant ve Taşkentten geçmek su. retile Çinin baş şehrine bağlamakta. dir. Takriben 6200 kilometre uzunlu. ğunda olan yol Hind demiryolu şebe. kesine bağlıdır.

Bu yollardan ikincisi demiryolunun son noktasi olan Buzirden başlayarak Hazer deniz ve Rusya yolu ile İran. Çine bağlanmaktadır.

ŞEHRİN İÇİNDEN KISA RÖPORTAJLAR

Ayda 300 lira kazanan hamal anlatıyor

(Haber gazetesi: "Mersindeki ha. malar günde 25 lira kazanıyorlar. Gazete ilâve ediyor: "Acaba biz de bir arkalık tedarik etssek mi dersiniz?." Mahdud geliri vatandaşları imren. diren bu haber üzerine şehrimizdeki hamallardan Elâzığlı Dervişoğlu Ali ile konuştuk. Bakın hamal Ali neler anlatıyor:

Biz — Mersinde bir hamalın günde lik kazandı 25 lira imiş, ne dersiniz? Hamal — Doğrudu. Biz — Siz günde ne kazanıyorsunuz? Hamal — Belli olmaz! Biz — Aşağı, yukarı? Hamal — Günlük, on kazanırız, gün olur 5 lirayı zor çıkarırız. Biz — Günlük masrafınız nedir? Hamal — Her hamal günde en aşı. ğı 4 lira masraf yapar. Övünü 100 kuruştan üç övün yemek, eder üç lira,

sigara, kahve gibi şeylerle beraber etti mi dört. Eh, memleketde de gün. de üç, dört lira göndermesin mi? Sonra her şey ona göre. Tır hennal yemesini bugün 15 liradan aşağı de. ğil.. Günde en az beş lira kazanmı. yan hamal yaşıyamaz.

Biz — Bir hamal günde kaç saat çalışır? Hamal — Belli olmaz, bazan 9 saat bozan da 12.15 saat.

Biz — Bir defada kaç kilo yükü kal drabilirsiniz? Hamal 100 ilâ 150 kjo arası.. Biz — Tarifiniz var mı Hamal — Var elbet.. Mavnadan 25 metrelik yer 10 ilâ 12.5 kuru. Yirmi beş metreyi geçince iş değişir. O za. man 25 ilâ 50 kuruş arası ücret alırız. —K.K.

Yarınki sayımızda: Bir balıkcı an. latıyor:

Mahrukat ofisinin tevzi talimatnamesi

Müesseseler, memurlar ve halk odun ve kömürü nasıl alacak

Yazısı 2 nci sayfa da.

Günün Manası

Kış korkusu

Yazan: BİR MUHARRİR

D AHA kışa iki, üç ay var. Arada koca bir sonbahar olduğu hal. de, az ve sabit geliri vatandaşların kalbine bir kış korkusu göktü. Hava. lar biraz bozuldu mu, tramvaylarda, vapurlarda halkın birbirine "kış ge. liyor, halımız ne olacak?", diye fısl. daştığını duyuyorsunuz.

Geçen kışın ağır tecrübesi, yürek. lerde bu tabii mevsime karşı bir yıl. gımlık uyandırdı. İlk endişe birden duyuluyor: Bu kış da öteki gibi şiddetli mi olacak? Bu kış da ötekinde olduğu gibi nakil vasıtası, yakacak ve yiye. cek sıkıntısı geçecek miyiz?

Halkın bu endişesi, hükümeti ve belediyei vaktinde tedbir almağa sevketmesi bakımından faydalıdır. Yumurta kapağı geldikten sonra ted. bir almak nafie olduğu için şimdiden uyanık bulunmak icap ediyor.

Önümüzdeki kışın da geçenki gibi şiddetli olacağı muhtakak değildir. İstanbulun mütedil iklimine göre şid. deñli kışlar nadir olur; çok defa bir mevsimin sertliğinin ertesi yılın mevs. mi, hafif ve tatlı geçerek tadil eder. Dua ve ümit ederiz ki önümüzdeki kış hafif geçireceğiz.

Fakat meteoroloji bahsinde tahmin. ler ve tecrübeler bize yirmi dört saat. tın ötesini göstermez. Önümüzdeki kışın da geçen seneki gibi, hattâ on. dan beter şiddette geçmiyeceğini to. min eden hiçbir ilim ve tecrübe ga. rantimz yoktur. Hükümet ve beledi. ye, bütün tedbirlerini en şiddetli kış ihtimaline göre almalıdır.

Nakil vasıtaları işinde geçen sene. ki kadar sıkıntı çekilmeyeceğini sanı. yoruz. Çünkü bu sene bir tünel kayış. ve tramvay bandajı derdi yoktur. Ro. manyadan yeni bandajlar da geliyor. Tramvay seferleri çoğalacağı benzer. Belediyenin 60 otobüsü de gelir ve tak. şilerde dolmuş usulü bir nizama ko. nursa şehride seyrüsefer epeyce fe. rahlar. Bittabi kar ve don günlerinde yolları ve rayları temizleyecek işçi e. kipleri şimdiden hazırlanmalı, dara gelip de kahve kahve doluşıp işsiz a. dam avına kınamalıdır.

Odun vaziyeti de biraz iyidir, diyor. lar. İnşallah kışa kadar ve kışın bu iyilik devam eder. Kömür meselesile hükümet çok uğraşıyor; fakat memle. ketin yıllık 3 milyon 800 bin ton kö. mür ihtiyacına mukabil istihşal bir milyonu pek az aşmaktadır. Aradale noksan ancak büyük ve esaslı tasar. ruflarla telâfi edilebilir. Yoksa yalnız halk değil, milli sanayi için de büyük. sıkıntı mukadderdir.

Halâ çaresiz bulunamıyan dert gide. meselesidir. Kışın ne boy meyya, ne bol sebze, ne nakliyat kolaylığı, ne de vücutları kuvvetlendirir bol güneş ve köy havası olacak.. pahalılığın ve kışın dramatik şekiller alması kor. kusu var. Her ağızda bu endişe gezi. yor.

Flyatlar şimdiden alabildiğine yüs. seldiğine göre eğer orsebaca tedbir ve tecrübelerden hemen vazgeçilip işi kökteneden halleden çareler bulunmaz. mazsa, kışın korkuğumuz ugrama. mızdan korkartır.

